

A Forrás Lelki Segítők Egyesületének

Szakmai Beszámolója

**„Hajdú-Bihar megyei KEF-ek működésének ösztönzése 2021.”
című pályázat**

keretében végzett tevékenységről

(KAB-KEF-21-0017)

Debrecen Megyei Jogú Város átfogó drogstratégiájának tervezését megalapozó kutatás előkészítése

Kutatási terv

Bevezetés

A városi drogstratégia megújításának szándéka indokolja egy új kutatás elvégzését, annak érdekében, hogy az adatok elemzésével nyújtsunk támpontokat a hatékony és hatásos prevenció, intervenció feladatok megtervezéséhez. Jelen kutatás ennek a célnak alárendelve képez alapot Debrecen város drogstratégiájának elkészüléséhez, a hazai kutatói tapasztalatok alapján leginkább érintett, középiskolások körében végzett adatfelvétel során nyert adatok, valamint az érintett szakemberek véleményének felhasználásával.

Az Országgyűlés 2013-ban fogadta el a Nemzeti Drogellenes Stratégiát - Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen alcímmel - melynek érvényessége 2020-ban lejárt. A stratégia elismerte a kábítószer-használattal kapcsolatos egyéni és társadalmi kockázatok és károk kezelésének szükségességét, fő céljának az illegális szerhasználat csökkentését tekintette, célzott, közösségi alapú beavatkozások segítségével. A cél elérését széles körű prevenció tevékenységgel, a kábítószerfüggők ellátása és kezelése terén a felépülés-központú szemléletmód és a reintegráció megerősítésével, a kínálatcsökkentés területén bűnmegelőzési és bűnüldözési beavatkozások hatékonyabb alkalmazásával, valamint a terjesztői magatartások elleni szigorú fellépéssel kívánta megvalósítani. A stratégia öt alapértéke (Élethez, emberi méltósághoz, egészséghez való jog; Személyes és közösségi felelősségvállalás; Közösségi aktivitás; Együttműködés; Tudományos megalapozottság) megfogalmazása mentén határozott meg általános és konkrét célokat az alábbi területeken: Egészségfejlesztés és kábítószer-megelőzés; Kezelés, ellátás, felépülés; Kínálatcsökkentés.¹

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdésének 4. és 17. pontjai a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közé sorolják az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások biztosítását, valamint a közreműködést a település közbiztonságának biztosításában.

---

¹ 2021-es ÉVES JELENTÉS (2020-es adatok) az EMCDDA számára

2014. májusában a Forrás Lelki Segítők Egyesülete és a Kortársak az Egészséges Fiatalokért Egyesület a debreceni középiskolások alkoholfogyasztása, szer- és internethasználata címmel kutatást rendelt meg azzal a céllal, hogy a kutatás eredményeire alapozva a Debrecen Kábítószerügyi Egyeztető Fórum elkészítse a „TEGYÜNK KÖZÖSEN!” Debrecen Megyei Jogú Város átfogó stratégiája a Szenvedélybetegségek megelőzésére és a szenvedélybetegek ellátására 2014-2020. címmel. A helyi stratégia illeszkedik az Európai Unió és a Nemzeti Stratégia alapvető célkitűzéseibe.

A fent említett, 2014-ben elvégzett helyi kutatás fő témakörei a droghasználat, alkoholfogyasztás, dohányzás, valamint a problémás internet- és online játék területeit kutatta, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ debreceni kirendeltségéhez tartozó normál közoktatási intézmények 9-12. évfolyamos osztályaiban, ez a 18 iskola, 337 osztályának 9888 diákja alkotta a célpopulációt, amelyből a mintavétel során a 18 iskola 83 osztályának 2431 diákja került kiválasztásra a lekérdezéshez, ebből végül 1177 főt sikerült elérni.

Kutatásunkban azt tárjuk fel, hogy

- 1) jelentkezett-e a debreceni középiskolások alkoholfogyasztási szokásaiban, szerhasználatában és viselkedési addikcióiban változás,
- 2) továbbra is érvényes-e a 2014-2020-as városi stratégiában megfogalmazott közösségi megközelítés és az egészségfejlesztés szemlélete.

Kutatási célok

A fent leírtaknak megfelelően céljaink

- 1) a debreceni középiskolások dohányzás, alkoholfogyasztás, drog és új pszichoaktív szerek használata és viselkedési addikciók feltárása,
- 2) az eredmények összehasonlítása a 2014-ben elvégzett kutatás eredményeivel és a kutatási eredményekre alapozva a városi stratégia aktualizálása, megújítása.

A kutatás terepe és módszere

A kutatás alapjául szolgál a 2014-ben elvégzett Debreceni középiskolások alkoholfogyasztása, szer- és internethasználata kutatás, valamint a négy évente felvételre kerülő Európai iskolavizsgálat az alkohol és egyéb drogfogyasztásról szóló 2019. évi ESPAD kutatás.

A kutatás Debrecen Megyei Jogú Városban működő középiskolák 10. osztályos diákjainak bevonásával történik. A korcsoport kiválasztásában meghatározó szempont egyrészt, hogy erre a korra a fiatalok már nagy valószínűséggel kapcsolatba kerültek a vizsgálandó szerek egy részével, másrészt az ESPAD kutatás célcsoportja is ez a korosztály, így az eredmények összehasonlíthatóvá válnak.

A kutatás fő részei

- 1) a debreceni középiskolás diákok kérdőíves megkérdezése,
- 2) fókuszcsoportos interjúk keretében mérjük fel a tapasztalatokat egyrészt a megkérdezett iskolák osztályfőnökei, iskolai szociális segítői bevonásával, másrészt szakértők és a szakellátásban résztvevő szakemberek megkérdezésével.

A kutatás előkészítése

A kutatási terv elkészítéséhez személyes találkozón vettünk részt egyrészt a Klebelsberg Központ Debreceni Tankerületi Központ szakmai vezetőjénél, aki egyben a központ igazgatóhelyettese is, másrészt a Debreceni Szakképzési Centrum Főigazgatójánál, mint a város legnagyobb középiskola fenntartóinál. A tankerülethez 7, míg a szakképzési centrumhoz 11 középiskola tartozik a potenciális célcsoport egységeiből. Előzetes felmérésünk alapján rajtuk kívül 15 egyházi, egyetemi, alapítványi fenntartású középiskolát tudtunk beazonosítani, őket előzetesen nem kerestük fel személyesen. A két fenntartó képviselőit tájékoztattuk a tervezett kutatásról, megbeszélésre került a kérdőívezés lebonyolításának módszere, majd a minta nagyság kiszámításához olyan adatbázist kértünk, melyben iskolatípusonként megadták a 10. osztályok számát és az osztálylétszámot. Az adatbázisok alapján állapítottuk meg a minta nagyságát, majd a lekérdezendő célcsoport számát.

A kutatás elsőként az adatfelvétel évében 10. osztályos debreceni középiskolában tanulókra terjed ki (nem vonatkozik azokra, akik különböző tanulási problémák miatt speciális képzésben vesznek részt). Az adatfelvétel osztály szintű lekérdezéssel, iskolai tanóra keretében, on-line önkitöltős módszerrel történik, független, külső kérdezőbiztos jelenlétében. A mintavétel rétegzett véletlen

mintavételi eljárással készül, a fenntartó (tankerület, DSZC-minisztérium, egyetem, egyház, alapítvány) és az osztály típusa (gimnázium, szakgimnázium, technikum, szakképző iskola) figyelembevételével. A mintavétel egysége az iskolai osztály, az osztályon belül minden jelenlévő diákot megkérdezzük. A minta nagysága becslésünk szerint 5000 fő, a reprezentativitás érdekében közülük szeretnénk 1250 főt (25%) megkérdezni.

Második lépésként a kutatási eredmények ismeretében két fókuszcsoportos interjút tervezünk, minimum 10-10 fő részvételével. Arra törekszünk, hogy a megkérdezettek a területüket a lehető legátfogóbban képviseljék.

A kutatás ütemezése

(6 hónap)

	1. hónap	2. hónap	3. hónap	4. hónap	5. hónap	6. hónap
A kutatási koncepció véglegesítése						
Fenntartók, igazgatók, szülők hozzájárulása						
A bevont iskolák, osztályok kiválasztásának véglegesítése						
Kérdőív elkészítése						
A kérdőíves kérdezés lebonyolítása						
A kérdőíves kérdezés feldolgozása, elemző tanulmány készítése						
Fókuszcsoportos felmérés előkészítése: interjúvázlatok elkészítése						
Fókuszcsoport lebonyolítása, az interjú legépelése						
Interjú tartalomelemzés elkészítése						
Zárótanulmány elkészítése						

Osztályadatlap a kérdőív felvételéhez

Az iskola neve:

Évfolyam:

A kérdezés dátuma (hónap/nap):

Jelenlévő diákok száma: fiú (   )   lány (   )

Hiányzó diákok száma: fiú (   )   lány (   )

Összes diák száma:

Voltak-e olyan diákok, akik visszautasították a kérdőív kitöltését? *Nem   Igen, hányan? (   )*

Voltak-e olyan diákok, akik nem kaptak szülői engedélyt? *Nem   Igen, hányan? (   )*

Ebben a tanévben részt vett-e az osztály valamilyen egészségfejlesztési vagy prevenciós programban? *Igen
Nem, de tervezik az év hátralévő részében   Nem és nem is tervezik már az év további részében*

Ha volt ilyen program, összesen hány órában zajlott? (   ) órában

Ki végezte az egészségfejlesztési vagy prevenciós programot? (több válasz is jelölhető)

Külső szakmai szervezet

Az iskola pedagógusai

Az iskola más szakdolgozói

Nem tudja

Mi volt a program neve: .....

Milyen témákra terjedt ki? (több válasz is jelölhető) *táplálkozás, családi élet-kapcsolatok, fizikai aktivitás-növekedés-változás, sexualitás, testi higiéné, környezet, legális szerhasználat (alkohol, cigaretta), biztonság, tiltott szerhasználat-kábítószeres, mentálhigiéné, egyéb és pedig: (   ), nem tudja*

KÉRDEZŐBIZTOS VÉLEMÉNYE:

Észrevett-e valamilyen rendzavarást a kérdőívek kitöltése közben?

Nem

Igen, néhány diáknál,

Igen, kevesebb, mint a diákok felénél,

Igen, körülbelül a diákok felénél,

Igen, több mint a diákok felénél

Hogy ítéli meg, a diákok komolyan vették a kérdőív kitöltését?

Igen, mindannyian

Majdnem mindannyian

Többségük igen

Nagyjából a diákok fele

Kevesebb, mint a diákok fele

Szinte senki

Senki

A diákok könnyűnek vagy nehéznek találták a kérdőív kitöltését?

Nagyon könnyűnek

Inkább könnyűnek

Se nem könnyűnek, se nem nehéznek

Inkább nehéznek

Nagyon nehéznek

Mennyi idő állt rendelkezésre a kérdőív kitöltéséhez? (   ) perc

Mennyi idő alatt töltötte ki a kérdőívet az első diák? (   ) perc, És az utolsó? (   ) perc

A kérdezőbiztos megjegyzései:

A kérdezőbiztos neve (nyomtatott nagybetűvel)